

KEMALİZMİN KURAMSAL ÇERÇEVESİ

Cenk Yaltırak

18. yüzyılda doğa bilimlerinde ortaya çıkan gelişmeler bir çok dogmatik düşüncenin sınınamadığını göstermiştir. Bilimin açtığı yoldan, akıl özgürleşmiş, kendisini tutsak eden, düşüncesini esir eden prangalardan kurtulmuştur. Özellikle bir düşünce sisteminin savunulmasında görülen saplantıları tanımlamak, eleştiriye olan tahammülünün sınırlarını saptamak ve buna bakarak o düşünce sisteminin bilimsel yöntemlerle dogmatik olup olmadığını saptamak mümkündür. Dogmatik düşünce için yapılabilecek en basit tanım, hiç bir eleştiriden geçirilemeyen mutlak kabuller bütünüdür. Bu bağlamda dogmatik düşünce kendi yarattığı *a priori* önermelerle kendini savunur ve kendince açıklamalarda bulunur. Dogmatik olduğu saptanan bir anlayış*, kendi düşüncesini açıklamak için kullandığı yöntemle başka düşünce sistemleri ve akımlarını da açıklamaya gittiğinden dolayı bir süre sonra bu akımı izleyenler, hikmeti kendisinden menkul bir dinin üyesi ve misyoneri olarak karşınıza çıkarlar. Bilim böyle bir durumdan kurtulmak için 19.yy'dan başlayarak belirgin biçimde yeni kuramları doğrulamak için kanıtlar aramış, daha sonra bu yöntemin yerine sınır koşullarını belirleyerek yanlışlama ve sınınamılma kavramlarını koymuştur. Özellikle bir konu hakkında fikir yürütmekle, bilimsel yöntem kullanarak bir gerçekliğe yaklaşmak çok farklı şeylerdir. Doğa bilimleri ile toplum bilimleri arasında yüzyılımızda yaşanan en önemli kopukluk da budur. Doğa bilimleri sınırlarını daraltarak gerçekliğe yaklaşırken onu bir köşeye sıkıştırır. Bu sıkıştırmada gerçekliğin hiçbir zaman bilinemeyecek olduğunu da gayet iyi bilir. Amacı daha çok bilgi üretmek olan doğa bilimleri, genel olarak ürettiği bilgiyle sınıadığı kuramların bir noktaya kadar da geçerli olduğunu, yani yanlışlanabilir olduğunu kabul eder. 19.yy sonunda kullanılan doğa bilimleri kuramlarının çoğu yanlışlandı veya geçerli oldukları sınırlar daraltıldı. Oysa 19.yy'da doğa bilimleri ile paralel yürüyen sosyal bilimler kendini bu gelişim zincirine dahil etmedi. Günümüz toplum bilimlerinin kuramsal çerçevesinin doğa bilimlerinin gelişimine ayak uyduramayışının temelinde sınınamaya olan genel bir karşı koyuş bulunmaktadır.

Konumuz olan Kemalizmin kuramsal çerçevesi, toplum bilimlerinin alanında yer almaktadır. Toplum bilimleri açısından Kemalizmin pozitivist*, tarihsel materyalist ve determinist, olduğu sürekli öne sürülmüştür. Kadro dergisi çevresi yöntem olarak diyalektiği ve Marksizmi kullanarak Kemalizmi sistemleştirme çabasına girmiştir. Yön Hareketi ise Kemalizmi Marksist çözümlemeler için araç olarak kullanmıştır. Kemalizmin eleştirel akılcı bir felsefesi olduğu ilk defa Aydınlanma 1923 çevresi tarafından öne sürülmüştür. Bu yönde düşünce üretmek amacıyla Aydınlanma 1923 dergisi çıkarılmaya başlanmış, eleştirel akılcılığa vurgu yapan makaleler yayınlanmıştır**.

Bu vurgulamalar hakkında gençlerden ve Kemalizme koşullanmadan bakan çevrelerden gelen olumlu tepkiler yanında, Kemalizm ve sosyalizmi benzeştirme gayretinde olanlar, eleştirilerini kapalı kapılar ardında sözlü olarak iletmiş, bu yönde yazılı olarak bizlerin düşüncelerine karşı somut bir karşı çıkışta bulunmamıştır. Bu suskunluk, Aydınlanma 1923 çevresinin genişlemeye başlaması ve düşüncesinin üniversite gençliği arasında yer bulmasının ardından İşçi Partisi yayın organı Teori dergisinde çıkan bir makaleyle bozulmuştur.

1997 Aralık ayında Teori'de yer alan eleştiriler üzerine Aydınlanma 1923 çevresi yazarları kendi ilgi alanlarından başlayarak eleştirileri yanıtlama kararı aldılar. Yazar arkadaşlar doğrudan makaledeki yanlışlar üzerinde durdular. Bu makale ise Kemalizmde bulunan **eleştirel akılcılık** ile doğrudan ilişkili örnekler üzerine bir baştan kurma yapmakla gerekli cevabı vereceğinden, M.Ulusoy'a ve Kemalizmin eleştirel akılcı bir ideoloji olmadığını öne sürenlere de durup düşüncecekleri örnekler getirecektir. Burada kullanacağımız bilim yöntemi Kemalizm hakkındaki kuramsal yaklaşımları sınamak ve çürütmek olacaktır. Bunun içinde yoruma gerek olmadan yeni kurama ait varsayımlarımızı gözlemlerle destekleyeceğiz.

Bu aşamada vereceğimiz örnekler beş grupta toplanabilir: Kemalizmin bilim anlayışı, tarih anlayışı, ulus anlayışı, ekonomi anlayışı, demokrasi ve özgürlük anlayışı. Bu beş alan, bir

ideolojinin kuramsal ve pratik çerçevede yerini saptamak için şimdilik yeterlidir.

Kemalizm ve Bilim Anlayışı

Kemalizmin önderinin bir asker olması, düşünme ve değerlendirme tarzının oluşumunda en önemli noktadır. Bilim adamları gibi askerler de kuramlarını sınamaları için oldukça uygun bir ortama sahiptir. Bu özellikle savaş içinde yetişen bir askerin doğal laboratuvara sahip olması demektir. Çünkü askerlerin başarılı olmaları için bir stratejiye sahip olmaları gereklidir. Bu stratejinin eksenini M.K. Atatürk'e göre bilim ve akıldır. M.K. Atatürk hayatında sürekli tartışma ve eleştirel gözle dünyaya bakmayı önermiştir. Bu konuda düşüncesi açıktır. *"En büyük gerçekler ve ilerlemeler, düşüncelerin serbestçe ortaya konması tartışılması ile ortaya çıkar ve yükselir."* Bu düşünce yapısında disiplinli bir sistem olan orduda bile tecrübe ve liyakata verilen önemin yanında kendiliğinden iş görmenin zorunluluğunu şöyle vurgular. *"Her hareketin iyi ve kötü yanlarını açığa çıkarmak için kendi akıl ve mantığını çalıştırmayı ve sınama (zihni muhakeme) ile iş yapmayı alışkanlık haline getirmek genellikle kötü olmasa da, orduda üst makama geçenlerin, henüz o makama geçmek için yaşı, deneyimi, rütbesi uygun olmayanlardan genellikle daha geniş, kapsamlı, ve bilgili kavrayışa sahip bulunmaları kabul edildiğinden ast üstün emrettiği konuların özüne akıl erdiremeye de onu uygulamaya zorunlu olması ordunun disiplin ruhunun temel gereğidir... Komutan, subay, er yetiştirmekte izlenecek ilkelerin, uygulanacak görgü şekillerinin yapılacak eğitimlerin amacı, kendiliğinden iş görme yeteneğinin oluşmasına bağlı bulmakta şüphe ve duraksamaya yer yoktur."* Burada yetişecek kumandanlardan beklediği yapılacak işlerde verilen emirlerin gerçekçiliği ile sınırlıdır. *"Komutanlar emir vermiş olmak için emir vermezler. Gerekli ve uygulanması mümkün olan konularda emrederler ve emir verirken, kendini o emri yerine getirecek olanın yerine koymak ve emrin nasıl yerine getirileceğini ve uygulanacağını düşünmesi ve bilmesi gereklidir."* Bunun yanında yapılacak işlerde yanlış kabul etme erdemini över ve insanların namuslu olmadan bunu yapamayacağına inanır. *"Şimdiye kadar yapılmış bulunan yanlışların en büyüğü özellikle girişim sahiplerimizin, aydınlarımızın ve özellikle bilginlerimizin enbüyük günahı namuslu olmamaktır. Ulusun karşısında namuslu olmak, namuslu hareket etmek gereklidir. Ulusu aldatmayacağız. Ulusa daima ve daima gerçeği söyleyeceğiz. Belki yanlış yaparız. Gerçek zannederiz. Fakat ulus düzeltsin! Kendimizi kimsenin üstünde görmeğe hakkımız yoktur..."* sözleri sınanmaya açıklığının kanıtıdır. Bunu yapabilecek kadrolarda aradığı özellik bilim ve akıl yanlışlığı olmaktır. *"Benim ve hepimizin düşünmeye zorunlu olduğumuz şey gerçekten bu memleketi ve ulusu kurtarabilecek beyinlerin, vatanseverlerin bir araya gelmesini sağlamaktan ibarettir. Bu erdemlere sahip bulunan insanlar her nerede ise ve her ne ise onları bulmak ve ulusun alın yazısının çizileceği meclisin içine koymak gereklidir. Akıl, bilim, deneyim hareketin yönünün saptanmasında egemen olmalıdır. Maddi ve köklü adımlar atmak zorundayız."* Tüm bunların yanında M.K. Atatürk kendi ağzından zaferini *"Yurdumuzun en bakımlı, en şirin, engüzel yerlerini üçbuçuk yıl kirli ayaklarıyla çiğneyen düşmanı mağlup eden zaferin sırrı nerededir; bilir misiniz? Orduların sevk ve yönetiminde bilim ve teknik ilkelerini yol gösterici kabul etmektir."* diye açıklamaktadır. Pekâla, yol gösterici bilim ve teknik anlayışı nedir? M.K. Atatürk hangi bilimsel anlayışı izleyerek zaferlerini elde eder. Bunun en açık kanıtı yoruma bile gerek kalmadan Nutuk'ta bulunmaktadır. M.K. Atatürk'ün cephe savaş teorisine getirdiği eleştiriler şaşırtıcıdır. Bunlardan en tipik olanı Sakarya Savaşı'nda geçmektedir *"Düşman ordusunun cephemize temas ederek sol cenahımızda ihata edeceğine hüküm vermiştik. Tedbir ve tertibatımızı kemali cesaretle bu noktai nazardan aldırıldım. Vakayi, isabetimizi gösterdi. Düşman ordusu, 23 Ağustos 1921' de ciddi olarak cephemize temas ve taaruza başladı Birçok kanlı ve buhranlı safhalar ve dalgalar oldu Düşman ordusunun faik grupları, hattı müdafamızın birçok parçalarını kırdılar. Bu ilerleyen düşman aksamının karşısında kuvvetlerimizi yetiştirdik Meydan muharebesi, 100 kilometrelik cephe üzerinde cereyan ediyordu. Sol cenahımı Ankaranın elli kilometre kadar cenubuna çekilmişti. Ordumuzun cephesi garba iken cenuba döndü, arkası Ankaraya iken şimale verildi. Tebdili cephe edilmiş oldu. Bunda hiçbir beis görmedik. **Hattı müdafaalarımız kısım kısım kırılıyordu. Fakat her kırılan kısım enyakin bir mesafede yeniden tesis ediliyordu. Hattı müdafaya çok raptı ümit etmek ve onun kırılmasıyla, ordunun büyüklüğü ile mütenasip, uzun mesafe geriye çekilmek nazariyesini kırmak için memleket müdafaasını yeni bir biçimde ifade ve bu ifademde ısrar ve şiddet göstermeyi faydalı ve müessir buldum.** Dedim ki, "Hattı müdafa yoktur, sathı müdafaya vardır. O sath bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı, vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk olunamaz. Onun için küçük, büyük her cüzütam, ilk durabildiği noktada,*

tekrar düşmana karşı cephe teşkil edip muharebeye devam eder. Yanındaki cüzütamın çekilmeye mecbur olduğunu gören cüzütamlar, ona tabi olamaz. Bulunduğu mevzide nihayete kadar sebat ve mukavamate mecburdur*** .” Bu metinde bulunan **“uzun mesafe geriye çekilmek nazariyesini kırmak”** H.V. Velidedeoğlu tarafından **“çok gerilere çekilmek kuramını çürütmek”** olarak günümüz Türkçesine aktarılmıştır. Bir kuramın çürütülmesi belki de bir Türk tarafından ilk defa ifade edilmişti. Bu metinde M.K. Atatürk, çok açık bir biçimde bir genel kuramın başarısızlığında onu çürütmek amacıyla ortaya yeni bir kuram koymaktadır. Yeni kuram savaş meydanında yanlışlanan eski kuramın yerine geçecek ve çok kısa zamanda sınanacaktır. Burada sorun, sorunu çözecek kuram, kuramın sınanıp eski kuramın çürütülmesi aşamalarının gerçekleştiği görülmektedir. Burada sözü edilen yöntem ne pozitivism, ne diyalektik materyalizm, ne de determinizmdir. Kuramın sınanma ile doğrulanması değil, çürütülmesi söz konusudur. Bu düşünce K. Popper’in eleştirel akılcı yönteminde ilk defa 1935’te belirmektedir . N.Bozkurt eserinde K. Popper’in **Logik der Forschung**’da yanlışlama ile ilgili olarak *“Eğer pozitivist yanılgıdan kaçınmak istiyorsak deneysel bilim alanında da doğrulanamayan önermelerin varlığını kabul etmemize olanak veren bir ölçüt seçmek zorundayız... Bu düşünceler, sınır çekme ölçütü olarak alınan bir şeyin, bir sistemin doğrulanabilir değil yanlışlanabilir olduğunu telkin ediyor.”* dediğini yazmaktadır. Doğaldır ki 1921’de gerçekleşen bir savaşın kuramcısının 1927’de yazdığı Nutuk, bu düşünce sisteminden önce ortaya konmuş bir metindir.

Mustafa Kemal’in bu düşünce sistemine ulaşmasında etkili olan eğitimi ve okumaya olan düşkünlüğüdür. Karlsbad’da okuduğu kitaplardan birinden aldığı notları aktaran Afet Inan **“Tutucu değilim, çünkü eskimiş, kırılmış bir alemi saklayamam, devrimci değilim çünkü hoşuma gitmeyen ve yalnız başına değişen bir alemde hiçbirşeyi değiştirmeye gücüm yetmez, Sosyalist değilim değişikliği önceden göremem ve sosyalizmin ikinci safdilliği kişi kendini etkili zanneder, üçüncüsü ise sosyalizmin projelerini düzensizliğe götürür ve tesadüfe bir düzen vereceğini iddia eden hiç bir adam olmaz ki bir etkiye açık olmasın. Bazı kelimelerin etkileri daima düşündüklerinden başka türlü şekil alır.”** dediğini yazmakta, *“Bunları, Mustafa Kemal’den kendi hatıra yazılarından örnek olarak verdim. Kendisi sonraları bu zamanda ki hayatından sözederken hem kitaplardan hem yaşamdan aldığı bilgileri eleştirerek anlatırdı. demektedir. Bu düşüncelerden etkilenen M.K. Atatürk aynı dönemde Marx’ı da eleştiren Le Capital adlı eseri de okuduğunu Karlsbad Hatıralarına yazmıştır. Bu etkilenmeyi “Tesadüfe düzen vereceğini zanneden hiçbir adam olmaz ki bir etkiye açık olmasın”* yıllar sonra *“En uzakta zannettiğimiz bir olayın bize birgün etki edip etmeyeceğini bilemeyiz”* diyerek tekrar etmektedir. Bu düşünce de, M.K. Atatürk’ün belirgin biçimde herşeyin belirlenebileceği anlayışına karşı da eleştirel akıla yakınlığını göstermektedir.

M.K. Atatürk’ün savaşlarda edindiği bilime ve akıla dayalı olma düşüncesi, pozitivism veya tarihsel materyalizm olarak yorumlanmaktadır. Oysa görüldüğü gibi çürütmeyi yöntem olarak benimserken çürüttüğü teori, mevzii ve siper savaşı teorisi. Bu teoriyi ortaya koyanın askeri teorilerini Marx’ı ile aynı yöntemi kullanan Prusyalı Clausewitz’dır. I. Dünya Savaşı’nda Clausewitz ekolünden olan Avrupa ordularına karşı askeri olarak geniş alanları kontrolü altında tutan hareketli birlikler ilk defa Anadolu’da ortaya çıkmıştır. Üstelik bu ordular ulusal yayılmacı değil savunmacı ordulardır ve yanlışladıkları teori Avrupa merkezlidir. M.K. Atatürk için bilim evrensel, çözüm yereldir. Bu nedenle bilim anlayışı da bundan gayrı değildir. Bunun en belirgin olduğu 22 Eylül 1924’te Samsun’da öğretmenlere yaptığı konuşmasında görülür. M.K. Atatürk *“Dünyada herşey için maddiyat için, maneviyat için hayatta başarı için en gerçek yol gösterici bilimdir, tekniktir, bilim ve tekniğin dışında yol gösterici aramak gaflettir, cehallettir, delalettir. Yalnız bilim ve tekniğin yaşadığımız her dakikada evrelerinin gelişimini kavramak ve ilerlemelerini zamanında izlemek zorunludur. Bin ikibin, binlerce yıl önceki bilim ve teknik dilinin koyduğu kuralları, şu kadar bin yıl sonra aynen uygulamaya kalkışmak elbette bilim ve teknik içinde bulunmak değildir.”* demektedir. Burada kullandığı *“hayatta başarı için en gerçek yol gösterici bilimdir, tekniktir”* sözlerinin Comte pozitivismine delalet ettiği öne sürülmüştür. Metnin tamamı göz önüne alındığında **bilim**, pozitivismdeki gibi **gerçeğin ta kendisi** değil, **gerçeğe götüren bir yol göstericidir**. Burada gerçeklik daha keşfedilememiş bir gerçekliktir. Zaten pozitivismin doğrulama mantığı ile de zıtlaşan anlayışın bu yöndeki önerisi *“Yalnız bilim ve tekniğin yaşadığımız her dakikada evrelerinin gelişimini kavramak ve ilerlemelerini zamanında izlemek zorunludur.”* sözleriyle de belirginleşir. İlerleme ise günümüzde herhalde pozitivism, determinizmin veya diyalektik materyalizmin yöntemlerini izlemek değildir. M.K.

Atatürk yaşam pratiğinden çıkarttığı kişisel kuramında yanlışlarını bu yöntemle terk etmiştir. Burada bilimin mutlak ve herşeyi bildiğini ve durağanlığını kabul etmez. Bu anlayışı, okuduğu ve her sayfasına notlar düştüğü 5 cilt 1000 sf'lık Cihan Tarihinin Umumi Hatları adlı kitabın içine insanlığın evrimi ile ilgili *"İlk insanların fosilleri azdır, birçok boşlukları doldurmak lazımdır... İnsanlar hakkında bugünkü malumat yakında bileceklerimize göre hiçtir"* diye tekrar etmektedir. Çünkü M.K. Atatürk *"Gözlerimizi kapayıp tek başımıza yaşadığımızı düşünemeyiz. Memleketimizi bir çember içine alıp dünya ile ilgisiz yaşayamayız... Tam tersine yükselmiş, ilerlemiş, uygar bir ulus olarak uygarlık düzeyinin üzerinde yaşayacağız. Bu yaşam ancak bilim ve teknik ile olur. Bilim ve teknik nerede ise oradan alacağız ve her ulus bireyinin kafasına koyacağız. Bilim ve teknik için kayıt ve şart yoktur. Ben, manevi miras olarak hiç bir ayet, hiçbir dogma, hiç bir donmuş ve kalıplaşmış kural bırakmıyorum. Benim manevi mirasım bilim ve akıldır. Benden sonrakiler, bizim aşmak zorunda olduğumuz çetin ve köklü zorluklar karşısında, belki amaçlar tamamen ulaşamadığımızı, fakat asla ödün vermediğimizi, akıl ve bilimi rehber edindiğimiz onaylayacaklardır. Zaman hızla ilerliyor, ulusların, toplumların, bireylerin mutluluk ve mutsuzluk anlayışları bile değişiyor. Böyle bir dünyada, asla değişmeyecek yargılar getirdiğini öne sürmek, aklın ve bilimin gelişimini reddetmek olur. Benim Türk ulusu için yapmak istediklerim ve başarmaya çalıştıklarım ortadadır. Benden sonra beni beni benimsemek isteyenler, bu temel eksen üzerinde akıl ve bilimin rehberliğini kabul ederlerse, manevi mirasçılarım olurlar."* sözleriyle Kemalizmin bilim anlayışını vurgulamaktadır. Bu noktada Kemalizmin önderinin bilim anlayışı açıklıkla eleştirel akılcılıkla örtüşmektedir. Diğer tezlerin sahiplerinin olasılıkla doğa bilimlerindeki gelişme ve yöntemlerden uzak olması, bilimin sorun çözmek için kullanımının ne anlama geldiğinden habersiz olduklarını göstermektedir.

Kemalizm ve Tarih Anlayışı

Kemalizmin hayata geçirilişi ve Aydınlanma 1923 devrimi aşamalarında M.K.Atatürk bir tarih anlayışına sahiptir. Bu anlayışı sergilerken de M.K. Atatürk'ün eleştirel akılcılığı benimsediği, marksist tarih anlayışını (Tarihsiciliği) dışladığı görülür. Bunu belirlerlerken de tarihin anlamını veya tarihin verdiği görevi değil, bunun yerine *"İnsanların tarihten alabilecekleri önemli dikkat ve uyanış dersleri; bence devletlerin genellikle siyasi kurumları kurmalarında, bu kurumların esaslarını değiştirmede ve bunların dağılmalarını ve yok olmalarında etkili olmuş olan sebeplerin ve etkenlerin incelenmesinden (ortaya) çıkan sonuçlar olmalıdır.* sözleriyle K.R. Popper'in *" Hangi sorunlarımız en acil sorunlardır, Bunlar nasıl ortaya çıktılar"* sorularına vurgu yapmaktadır. Benzer bir yorumu yapan Afetinan *"Türk Tarih Kurumunda ilk çalışmalar "Türklerin Medeniyete Hizmetleri" sorununu incelemek için ele alınmıştı. Atatürk'ün bunun için bize verdiği talimat şudur: "Her kavmin siyasi ve askeri tarihi, temel sorunları oluşturursa da, asıl uygarlık kurumlarını ayrıntıları ile incelenmesi ve bilinmesi gereklidir."* demiş, bir plan dahilinde çalışılmasını istemiştir. Gerçekten tarih araştırmaları artık siyasi ve askeri sorunların çerçevesini çoktan aşmış bulunuyor. Modern tarih anlayışında bütün kurumların incelenmesi gerekiyor. Atatürk'ün yıllar önce bize verdiği fikir, bugünkü ileri görüşlü tarihçilerin kabul etmeye doğru gittikleri ilkelerin tümünü içine almaktadır. Böylelikle tarih içinde de ulusun gerek toplumsal ve gerekse bireysel çalışmaları bütün ayrıntılarıyla bilinmiş olacaktır. Bunda pek doğaldır ki, ele geçen ve bulunabilen belgelere göre yazmak temeldir. tarihin siyasi ve askeri çerçevenin dışına, uygarlığın gelişimine taşımaktadır. Bunu yaparken de *"Tarih, bugünkü kurumların aslını inceleyerek, onları iyice anlamak fırsatını verir. Bu inceleme en yakın dünümüzden başlayarak, mümkün olduğu kadar gerilere giderek yapılır. Çünkü asıl o zaman olayların derin sebepleri anlaşılabilir. Fakat şuna dikkat etmek yerinde olur ki geçmişin bugünü anlatmasından ziyade, bugünkü durum geçmişi daha iyi açıklar"* çağdaş yerbilimlerinin tarih anlayışını sergileyen *"hal mazininin anahtarıdır"* sözlerini söyleyen J.Hutton'un bir-örneklilik baştan kurmasına toplum bilim tarihinde vurgu yapmaktadır. Kemalizmin bu tarih anlayışını uygulamak amacıyla yazılan sınırlı sayıda basılmış, Türk Tarihi'nin Ana Hatları kitabında**** *" Tarih, insan topluluklarının zaman ve mekan kaydıyla, gerçek olarak, hayatını kültürünü, inceleyen ve ileten bir bilimdir... Tarih görevinin yerine getirilmesinde muhtaç olduğu bilgiyi sağlamak için hemen her bilim ve teknikten yararlanmak zorundadır. Özellikle jeolojiye, antropolojiye, paleontoloji ve arkeolojiye, filolojiye, etnolojiye, sosyolojiye doğa bilimlerine muhtaç olduğu gibi coğrafya ile yanyana yürüme ye zorunludur."* denilmektedir. *"Bu kitap niçin yazıldı? başlıklı bölümde ise "Bu deneyim ile gereksinim duyduğumuz o büyük ulusal tarihi yazdığımızı öne sürmüyoruz, yalnız bu konuda çalışacaklara*

genel bir yön ve hedef gösteriyoruz.... Evrenin oluşumuna, insanın ortaya çıkışına ve insan yaşamının tarihi devirlerden önceki geçmişine ait yakın zamana kadar ilgi gören **yanlış değerlendirmelerin önüne geçmektir**. Yahudilerin kutsal saydığı efsanelerden çıkan bu görüşler kaynakların eleştirisi ile son zamanların bilimsel buluşlarıyla artık tamamen değerini yitirmiştir. **Eleştirel tarihe ve doğa bilimlerine** dayanılarak kurulan varsayımlar elbette Sifritekvin haberlerinden daha bilimseldir. diyen yazarlar, tarihle ilgili bilimlerin içine iktisad ve iktisadi tarih anlayışını koymamaları dikkat çekicidir. Eksenini belirlerken merkeze insanı değil bütün bir dünyanın yerbilimsel tarihini koyarken, Eleştirel tarih ve doğa bilimlerini bir araya getirme çabası doğal olarak tarihsel materyalizmle hiçbir şekilde ilintili değildir.

Kemalizm ve Ulus anlayışı

Kemalizmin eleştirel akılcı bir ulus anlayışının öne sürmek kimilerine ilginç gelebilir. Çünkü Popper Açık Toplum Düşmanları'nda Fichte, Hegel ve Herder'in ulusçuluğunun, açık toplum düşmanı olduğunu göstermektedir.. Anılan ulusçulukların ortak noktasını faşizme yaptıkları hizmet olarak gören ve sınır koşullarını böyle belirleyen Popper, ırka ve yayılmacı ulusçuluğa dayalı ulusal devletlerinde totaliter oldukları düşüncesindedir. Bu düşünce de ırka dayalı olmayan ve barışçı bir ulusçuluk anlayışı olan Kemalizm ile örtüşmemektedir. Bu konuda M.K. Atatürk'ün ulusçuluk anlayışı oldukça sadedir ve Kemalizmin ulusçuluk anlayışını "Ortak ulusal düşüncenin, ahlakın, duygunun heyecanın, anı ve geleneklerin kişilerde oluşması ve kökleşmesini sağlayan ortak geçmişin, birlikte yapılmış tarihin, vicdanları ve zihinleri doğrudan doğruya birleştiren ortak dilin ulusların ortaya çıkmasında en önemli etkenler olduğunu kaydettikten sonra, ulus hakkında, ikinci derece unsurları dikkate almayarak, mümkün olduğu kadar her ulusa uyabilecek bir tanımı ele alalım.

* Zengin bir anılar mirasına sahip bulunan

* Beraber yaşamak konusunda ortak arzu ve istekte içten olan

* Sahip olunan mirası korunmasına beraber devam etmek özelinde iradeleri ortak olan insanların birleşmesinden meydana gelen topluma Ulus adı verilir. diyerek ortaya koymaktadır. Bu ulusçuluk anlayışı yayılmacılığa da karşı yeni bir konum belirler "Tarih, birtakım hayali amaçlarla, başlarındaki hükümdarların, hırslı politikacıların aracısı durumuna düşen istilacı orduların, istilacı ulusların başına gelen bu çeşit feci sonuçlarla doludur." . Bu konumun üzerine inşaa edilen diğer anlayışlar da evrensel bir barışın koşullarını ve bunun içinde ulusun yerini yeniden tanımlamaktadır "Ulusumuzun hedefi, ulusumuzun ülküsü bütün dünyada tam anlamı ile uygar bir sosyal toplum olmaktır. Bilirsiniz ki, dünyada her kavmin varlığı, değeri, özgürlük ve bağımsızlık hakkı, sahip olduğu ve yapacağı uygar eserlerle uyumludur. Uygar eserler oluşturmak yeteneğinden yoksun bulunan kavimler özgürlüklerinden ve bağımsızlıklarından yoksun bırakılmaya mahkumdurlar. İnsanlık tarihi baştan başa bu dediğimi onaylamaktadır. Uygarlık yolunda yürümek ve başarılı olmak, yaşamın koşuludur. Bu yol üzerinde duraksayanlar ya da bu yol üzerinde ileri değil geri bakmak cahilliği ve tedbirsizliğinde bulunanlar, uygarlığın coşkun seli altında boğulmaya mahkumdurlar. Uygarlık yolunda başarı yenileşmeye bağlıdır. Sosyal yaşamda, ekonomik yaşamda, bilim ve teknik alanında başarılı olmak için tek gelişme ve ilerleme yolu budur. Yaşama ve geçime egemen olan kuralların zamanla değişme, gelişme ve yenilenmesi zorunludur. Uygarlığın buluşlarının, tekniğin harikalarının, dünyayı değişiklikten değişikliğe uğrattığı bu zamanda, yüzyıllık köhne kafa yapısıyla, geçmişe bağlılıkla varlığın korunması olanaklı değildir. Bilim ve tekniği kendine rehber edinerek, geçmişin köhne görüşlerinden uzaklaşmayı övmektedir. Bu düşüncenin sahibi M.K. Atatürk bir ulus için savaşmanın koşullarını da belirlerken "Savaştan tamamen kaçınmak olası mıdır? ya da savaşa katılmayı ertelemek olası mıydı? Bunlar düşünülmeğe değerdir. Savaşa girdikten sonra yönetim açısından yapılan hatalar çoktur. Bir ulusun kendi gücü kendi yaşamını ve varlığını savunmak içindir. Fakat kendi varlığını unutup da gücünü herhangi bir yabancı amaç için kullanmak kesinlikle doğru değildir. artık başka ulusların topraklarında gözü olmayan bir anlayışı "yurtta barış, dünyada barış" sözleriyle ilan ediyordu. Bu öyle bir anlayıştı ki, kendi topraklarında ölen yabancı askerlerin mezarlarının başına Gelibolu Yarımadası'nda diktiği anıtta kendisine düşmanca bir saldırıda bulunan askerleri kendi evladı saymaktaydı. J.Keegan Savaş Tarihi kitabında "Birinci Dünya savaşında yenilgiye uğramış ülkelerin hepsinde paramiliter partiler ortaya çıkmaya başlamıştı. Yalnızca Türkiye'de durum farklıydı. Müttefik

devletler Ortadoğu'ya yayılmış Osmanlı İmparatorluğu'nu dağıttıktan sonra Türklerin anavatanını yaratan kurtarıcı Atatürk ilk kez savaşçı ruhuna sahip olan ulusunu ılımlı görüşe döndürmeyi başardı" satırlarıyla Kemalist önderin ileri sürdüğü barışçılığını onaylamaktadır. Görüldüğü gibi M.K. Atatürk anılan noktalarda Popper gibi Hegel, Fichte ve Herdel'in Avrupamerkezli ulusçuluk kuramlarına da yaşam pratiğinden aldığı derslerle köklü bir karşı çıkışta bulunmaktadır. Hatta Popper tarafından açık toplum düşmanı görülen ulus anlayışının sınır koşullarının yeniden belirlenmesini gündeme getirmektedir. Kısacası Kemalist ulusçuluk Popper'in bir türlü göremediği beyaz kazların içindeki siyah kazdır. Doğaldır ki bu görememe Türk aydınının 1943'e kadar ve daha sonrasında da Aydınlanma 1923 Devrimi ve Kemalizmi uluslararası bilim çevrelerinde sistemli olarak açıklayamamalarından kaynaklanmaktadır.

Kemalizm ve Ekonomi Anlayışı

Kemalizmin ideoloji olmadığını iddia edenler, bir ekonomik sistemi olmayışını öne sürerler. Kimisine göre Atatürk tam serbest piyasa yanlısı kapitalist, kimine göre de devlet sosyalizmini benimsemiş bir önderdi. M. K. Atatürk ekonomiye bakarken onu teknik bir konu olarak ideolojisine yerleştirir. Kısaca *"Ekonomik teşkilat, teknik temeller üzerine yerleşerek yükseldikçe yurdun verimi daha çok artmış olacaktır.* derken bunun teknik bir konu olduğunu işaret eder. Onun için batı uygarlığının referansları önemlidir, ama tam anlamıyla uygulanması mümkün olmayan öneriler sunmaktadır. O'na göre Türkiye batıdan aldıkları yanında onda gördüğü çatışan kavramları kabul etmemektedir. *"Biz batı uygarlığını bir taklitçilik yapalım diye almıyoruz. Onda iyi olarak gördüklerimizi, kendi bünyemize uygun gördüğümüz için dünya uygarlık seviyesi içinde benimsiyoruz. Türkiye Cumhuriyeti, halkın ayrı ayrı sınıflardan oluştuğu değil ve fakat kişisel ve sosyal yaşam için iş bölümüne göre çeşitli meslek erbabına ayrılmış bir toplum olarak düşünmek temel esastır. Çiftçiler, küçük sanayici ve esnaf işçi, serbest meslek sahibi, sanayici ve tüccar, Türk toplumunu oluşturan başlıca çalışma gruplarıdır. Bunların herbirinin çalışması, diğerinin ve bütün toplumun yaşam ve mutluluğu için zorunludur. Bu esaslarla hedef aldığı amaç; sınıf mücadelesi yerine sosyal düzen ve dayanışmayı kurmak ve birbirini bozmayacak biçimde çıkarlarda uyum sağlamaktır".*

Sınıf çatışmasına dayalı bir kalkınmanın imkansızlığını gören M.K. Atatürk için *"Ekonomi işlerinde devletin ilgisi, doğrudan yapıcılık olduğu kadar özel girişimi teşvik ve yapılanları düzenleme ve kontrol da etmektir."* ekonomik kalkınmanın sınırları belirlenmektedir. Bu, bireysel girişimciliği sınırlamayan bir devletçilik anlayışının parçasıdır. M.K. Atatürk'ün demek istediği çok açıktır: *"Bizim izlediğimiz devletçilik, bireysel çalışma ve etkinlik esas tutulmakla birlikte mümkün olduğu kadar az zaman içinde ulusu esenliğe ve yurdu bayındırlığa erdirmek için ulusun genel ve yüksek çıkarlarının gerektirdiği işlerde özellikle ekonomik sahada devleti eylemli olarak ilgilendirmektedir."* En önemlisi devlet, bireysel çıkarların ulusu tehdit etmesine engel olan kurumdur. Tekelleşmeye, zayıflarla güçlülerin aynı arenada bulunmasına karşı çıkmaktadır. Bu devletçilik anlayışının referansları ise belirlenirken *"Türkiye'nin uyguladığı Devletçilik sistemi 19 yüzyıldan beri sosyalist kuramcılar ileri sürdükleri düşüncelerden alınarak uygulanmış (tercüme edilmiş) bir sistem değildir. Bu, Türkiye'nin gereksinimlerinden doğmuş Türkiye'ye has bir sistemdir. Devletçiliğin bizce anlamı şudur; Bireylerin özel girişimleri ve çalışmalarını esas tutmak, fakat büyük bir ulusun bütün gereksinimlerini ve bir çok şeylerin yapılmadığını göz önünde tutarak, memleketin ekonomisini devletin eline almak. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Türk vatanında yüzyıllardan beri bireysel ve özel girişimlerle yapılamamış olan şeyleri bir an önce yapmak istedi ve başarılı oldu. Bizim takip ettiğimiz yol görüldüğü gibi liberalizmden başka bir sistemdir.* diyerek diğer ideolojilerle bağları kopartılır.

Kemalizme göre devletin ekonomideki rolü müdahalecidir. Liberalizm ve kapitalizmin vahşi yorumları kadar bireylerin girişim hakkını sınırlayan kollektivist sosyalist modellere de karşıdır. Burada da etkin olan yaşam pratiğidir. Ekonomik faaliyetler ulusu esenliğe çıkarmak ve yurdu kalkındırmak için teknik bir faaliyetler bütünüdür. Bu anlamda bir toplum mühendisliği yaklaşımı ortadadır ve Popper'in görüşleri ile paralellik görülmektedir. Popper şu soruları açık yüreklilikle sorarken M.K. Atatürk'ün verdiği cevaplarla aynı noktada bulunmaktadır. Popper, Marks'ın eleştirilerini dinleyip piyasayı ortadan kaldırıp toplumsal bir devrim mi yapacağız, ya da serbest piyasada sağlanacak yararlar üzerinde durarak özgür bir piyasanın tüm taraflara en yüksek yararı sağlayacak dizginlenmemiş bir kapitalist düzeni savunanlara mı hak vereceğiz? diye sormaktadır. Bunun cevabı olarak *" Bana öyle geliyor ki Marx'ın betimlediği*

dizginlenmemiş kapitalist düzenin adaletsizliği ve insanlık dışılığı su götürmez...” diyerek, kitabında devletin özgürlüğü başkalarının özgürlüğü ile sınırlaması gibi başkalarının ekonomik çıkarlarının devletin korumasını, devletin güclüye karşı tüm toplumun koruyacak anlamda ekonomiye ve pazara müdahale etmesini önermektedir. Buna *“dizginlenmemiş kapitalizm yerine ekonomik araya girme düzeninin hakim olması”* demektedir. Bu müdahaleci ekonomi ve devlet anlayışını M.K. Atatürk’ün meclisi açmak için yaptığı 1.10.1937’de beşinci dönem üçüncü toplanma yılı açış konuşmasında görür.

“Bir ulusa bağımsız kimlik ve değer veren siyasi varlık mekanizmasında, devlet, düşünce ve ekonomik yaşam birbirlerine bağlı ve uyumludur; okadarki bu organlar birbirine uyarak çalıştırılmazsa hükümet makinasının motor gücü boşa harcanmış olur, ondan beklenen verim elde edilemez: Onun içindir ki bir ulusun kültür seviyesi üç alanda devlet, düşünce ve ekonomi alanındaki başarılarının verimli sonuçlarıyla ölçülür.” Bu sözlerin ardından toprak reformu, dış ticarete denge, endüstride planlama, ekonomik kalkınma için bireyin güçlendirilmesi, yurdun imarı ve demiryolu politikası üzerinde konuşur. Bu konuşmanın sonuna doğru söylediği *“Büyük davamız en uygar, en kalkınmış ulus olarak varlığımızı yükseltmektir. Bu yalnız kurumlarında değil, düşüncelerinde köklü bir devrim yapmış olan büyük Türk ulusunun dinamik idealidir. Bu ideali en kısa zamanda başarmak için düşünce ve hareketi birlikte yürütmek zorundayız... memleketin büyük kalkınma savaşının ve yeni çatısının istediği teknik elemanları yetiştirmek memleket davalarının ideolojisini anlayacak, anlatacak kuşaktan kuşağa yaşatacak birey ve kurumları yaratmak...”* sözlerinin ardından 7 gün sonra 8.10.1937’de Başbakan C.Bayar TBMM kürsüsünden *“Her zaman ve her işte isabet, şaşmayan karakteri olduğunu denemelerimizde de bildiğimiz Lider’in bir bütün diye belirttiği ekonomik işlerden söz edeceğim”* diyerek yukarıdaki girişe (59) atıf yapar. *“Lider’in ekonomik işlerde parolası en ileri teknikle en verimli şekilde çalışılmasıdır. Lider bunu bize birçok yerlerde rasyonelleşme kelimesiyle belirtmiştir.”* dedikten sonra M.K. Atatürk’ün yaptığı açış konuşmasındaki konuları açarak sürdürür. Bunlardan en dikkat çeken saptama M.K. Atatürk programı dinlerken söylediği *“Kemalist rejim, mülkiyet, kişisel iş ve çalışmanın değerini, ekonomik politikasının temeli olarak ele almaktadır. Kemalist yönetim ekonomiyi bir teknik diye kabul etmektedir. Fakat Kemalist yönetim, ulusal çıkara uymayan, sürekli bir kişisel çıkar kabul etmemektedir ve etmeyecektir.”* sözleridir. Bu sözler ekonomi de bireyin yerini belirlerken devletin ekonomik araya girmesini de *“Piyasalara kesin gereksinim olmadıkça müdahale etmemek ve başı boş ta bırakmamak”* sözleriyle onaylamaktır.

Kemalist rejimin liderinin de onayladığı ekonomik anlayışında *“Birey tarafından yapılabilecek işlerin bireylerce yapılmasını koruyarak teşvik edeceğiz. Bu amaçla sanayi teşvik politikamıza devam edeceğiz. Fakat bireysel emek veya sermayenin bugün yetmediği ve giremediği işlerde, ulusal korunmanın gerektirdiği konularda, ulusal güvenliği ve genel çıkarları sağlamak, bireysel emek ve sermayenin büyümesini kolaylaştırmak için devlet işin başına geçecektir. Bu yönden Kemalist yönetimin karakteri, yapıcı ve yaptırıcı olması ve bazı memleketlerde olduğu gibi varolan çeşitli sınıfların çıkarları arasındaki çarpışmaları uzlaştırma değil genel ve bireysel çıkara hizmet amacı gütmesidir. Temeli, Türk ulusunun genel çıkarı; Türkiye’nin yetenekleri ve olanakları ile uyumlu bir ulusal ekonominin bütünüyle güçlendirilmesi, Türk vatanında doğup büyümesi ulusal ülküdür. Başkan’ın bize verdiği emir ve ideoloji budur.ile sosyalist bir iz bulmak için bayağı uğraşmak gerekirken, eleştirel akıl yanlısı bir eğilim bulmak için yoruma bile gereksinim yoktur. İçişleri Bakanı Şükrü Kaya’nın konuşmasına verilen örneğe karşı yukarıda M.K.Atatürk’ün yaptığı meclis açış konuşmasını adım adım izleyerek programa alan Başbakan’ın (53,54,55,56) numaralı referanslarla uyum içinde olan “Kemalist” ekonomi anlayışı herhalde Ş. Kaya’dan daha belirleyicidir.*

Kemalizmin Demokrasi ve Özgürlük Anlayışı

Kemalizmin tüm anılan düşüncelerin yanında özgürlüğe ve demokrasiye bakışı çok belirgindir. Kemalizm’e göre *“Bireyin birinci hakkı doğal yeteneklerini, serbestçe, geliştirmesidir”* Aynı zamanda bireysel özgürlük mutlak olamaz. Diğerlerinin ortak çıkarı bireysel özgürlüğü sınırlar. Özgürlük başkasına zarar vermeyecek her türlü tasarrufta bulunmaktır. Bireysel özgürlüğe sınır olarak başkalarının özgürlük sınırını gösterir. Medeni Bilgiler kitabında Hürriyet bahsinde bulunan bu düşüncelerin benzeri *“Sınırsız özgürlük kuvvetli adamın zayıfı itip kakmaya ve onun özgürlüğünü elinden almaya özgür olduğu anlamına gelir. Devletin özgürlüğü sınırlamasını istememiz bundandır, herkesin özgürlüğü yasalar tarafından korunsun diredir.. Hiç kimse*

başkalarının merhametine kalmış olmamalı, herkes devlet tarafından korunmak hakkına sahiptir” K. Popper tarafından Açık Toplum Düşmanları’nda tekrarlanmaktadır.

Medeni Bilgiler kitabında Atatürk’ün elyazılarında ne determinist, ne diyalektik materyalist, ne pozitivist ne de vahşi liberal bir vurgu bulunmaktadır. Üstüne üstlük M. K. Atatürk Medeni Bilgiler kitabının hazırlanması sırasında demokrasiyle ilgili kısımda demokrasi ilkesinin belirgin niteliklerini de sıralamaktadır. “a) *Demokrasi özüyle siyasi bir görünümde değildir. Demokrasi bir sosyal ayırım veya ekonomik bir örgüt değildir. Demokrasi maddi refah sorunu değildir. Böyle bir kuram, vatandaşların siyasi özgürlük gereksinimini uyutmayı amaçlar. Bizim bildiğimiz demokrasi siyasaldır, onun hedefi ulusu idare edenler üzerindeki kontrolü sayesinde siyasi özgürlüğü sağlamaktır. b) Demokrasinin birinci özelliği ile ortak öz itibarıyla ikinci bir özelliği daha vardır. O da şudur; Demokrasi düşünseldir. Bir kafa sorunudur. Herhalde mide meselesi değildir. Hükümet ilkesi de bir adalet sevgisini ve ahlak düşüncesini gerektirir. Demokrasi memleket aşkıdır. Aynı zamanda babalık ve analıktır c) Demokrasi özünde bireyseldir. Bu nitelik, vatandaşın egemenliğine insan sıfatıyla katılmasıdır. d) Demokrasinin temel niteliklerinden birisi de eşitliğe çok değer vermesidir. Bu nitelik demokrasinin bireysel olması niteliğinin zorunlu bir sonucudur. Şüphesiz bütün bireyler aynı siyasal haklara sahip olmalıdırlar. Demokrasinin bu bireysel ve dengeye değer veren niteliklerinden yaygın ve eşit oy ilkesi çıkar.*

Demokrasinin bu kavramı bazı kuramların (Demokrasiye muhalif çağdaş akımlar) saldırısıyla karşı karşıya bulunmaktadır.

a) Bolşevik kuramları

b)İhtilalci siyasi sendikalizm kuramı

c)Çıkarların temsili kuramı”

Yukarıda anılan düşüncelerin içinde en anlamlı olanı demokrasiye muhalif çağdaş akımlarda; Marksist-Leninist düşünceyi ve sosyalizmi, Alman sosyal demokrasisini ve çıkarları çerçevesinde örgütlenerek, kendi çıkarlarını ulusun çıkarlarının önüne koyan liberal sermaye gruplarını teşhir etmesidir. Bu konuda da M.K. Atatürk’ün yerinin açık toplumdan yana olduğunu görmemek mümkün değildir.

Sonuç

Bu makalede yaklaşık üç yıldır sürekli olarak Kemalizmin eleştirel akılcı olduğu yönündeki tekrarladığımız örneklerimizi daha derinlemesine topluca tartıştık. Yaptığımız tarihin anlamını incelemek değildi. Yapılan eleştirel akılcı baştan kurma (tümdengelim) ve bunu sınamak idi. Sınarken Kemalizmin kuramı hakkında dikkat çekilmeyen bir çerçeve çizdik. Kemalizm konusunda hiçbir nesnel temeli olmayan düşünceleri yanıtladık. Kemalizmin incelenmesinde önderin istediği gibi bilim ve akıllı rehber aldık. Bizler felsefesi, kuruluşu ve kurumlarıyla Aydınlanma 1923 devrimiyle nelerin yapıldığını, hangi toplumsal problemlere nasıl çözüm bulunduğunun altını çiziyoruz. Yapılan karşılaştırmalarda “bir kuramı çürütme kavramının” K. Popper’den 7 yıl önce Nutuk’ta kullanılması dikkat çekicidir. Demokrasi, özgürlük ve ekonomi ile görüşlerin yer aldığı Medeni Bilgiler ise Açık Toplum Düşmanları’ndan 15 yıl önce yazılmıştır. Nutuk ve Medeni Bilgiler bir felsefi eleştiri kitabı olmasalar bile yaklaşımları açıkça eleştirel akılcılığı içermektedir. Bizler bu çizgideki baştan kurmamızı sürekli sınıyoruz ve denetliyoruz. Şimdiye kadar, Kemalizmin, tarihsel materyalist, diyalektik materyalist, tarihte determinist ve en çok tekrarlananı pozitivist olduğu öne sürmelerine ait düşünsel ve uygulamalı bir kanıt rastlayamadık. Üstelik Kemalizmin böyle olduğunu öne sürenlerde M.K. Atatürk’ü tahrif etmenin, O’nu tam anlayamamış R.Peker’in, M. E. Bozkurt’un ve Ş. Kaya’nın konuşmalarındaki cümlelerin cımbızla çekilerek Kemalizm diye yutturulmaya çalışılmasının belirtilerini gördük.

Aydınlanma 1923 devrimi ve Kemalizm bir toplum mühendisliği örneğidir; eleştirel akılcıdır, açık toplumu gerçekleştirmek için yola çıkmıştır. Çözümün tıkandığı yerde hiçbir bilimsel ve ekonomik altyapısı olmamasına rağmen Kemalistler, Türkiye’de geri kalan uygarlık saatini

1907'den itibaren ileri alma hareketine başladılar. Sorunları saptadılar, bunu çözecek varsayımlar ürettirler, bu varsayımları sınadılar, yanlışlarından kurtularak ulusal kurtuluş kuramlarını geliştirdiler. 1923'te bu kuramı düşünce alanından yaşamın pratiğine aktardılar. Uygulamalar uygarlık saatinin bir daha geri kalmaması içindi. Ne yazık Aydınlanma 1923 devriminin sinmiş düşmanları M.K. Atatürk'ün ölümünü bile beklemeden Pekerist uygulamalarla devrimlerine saldırdılar. Ölümünden sonra O'nu en iyi anlayanlardan biri olanı devrimin öğretmeni Hasan Âli Yücel'in eğitim politikasını ortadan kaldırarak amaçlarına eremeseler de uygarlık saatinin geri kalmasına neden oldular. Bu saatin geri kalmasında karşıdevrimciler kadar M.K. Atatürk'ü Kemalizmden ayırıp Atatürkçülük adı altında özgür düşüncesini donduranların da payı vardır. Maalesef bu kişiler Kemalizmin düşünsel temelini sorgulayan ve mirasına sahip çıkanların, saati bir daha ileri alma isteklerini, '*sadece M.K. Atatürk'e hesap veriliriz*' demelerini bile kaldıramamaktadır. Kemalizm hakkında öğretmenlik yapma hakkı Aydınlanma 1923 devrimi önderinin ve izleyiciliğinde onunla çalışmayanlarıdır. Yoksa hayatı boyunca bir kere 'Kemalistim' bile diyemeyenlerin değil.

Dipnotlar

* Burada kastedilen hiçbir şekilde synanamadığı bilimsel olarak kanıtlanabilen düşünce akımları ve sözde bilimlerdir.

** Aydınlanma 1923 dergisinde eleştirel akılla doğrudan ilişkili makale sayısı, 16 sayıda 17 adettir. İlk sayıda (1996, Nisan) yayınlanan makalelerden "İdeolojide Eleştirel Akıl" yazarın Kemalizmin özünde duran yöntemin anlaşılmasında ve açıklanmasında kullanılmıştır.

*** Bu kısım yazar tarafından günümüz Türkçesine aktarılmamış, H.V. Velidedeoğlu tarafından günümüz Türkçesine aktarılan Söylev'deki kesimle karşılaştırılabilmesi için olduğu gibi alınmıştır.

**** Bu kitabın yazılması sırasında kitabın giriş kısmındaki düşüncelere Atatürk'ün okuduğu kitaplar içinde Wells'in Cihan Tarihi'nin Umumi Hatları kitabında Atatürk tarafından altları çizili metinlerle uyum halindedir. Fakat sınırlı sayıda basılan (100 adet) kitabın yeteri kadar olgunlaşmadığını düşünen Atatürk Türk Tarih Tetkik Heyetine bu metnin eleştiriye açılmasını istemiş, kitap üzerindeki tartışmaların yoğunlaşması üzerine daha sonra üzerinde durmamıştır. Kitabın Bu kitap niçin yazıldı ve Beşer Tarihine Methal , bölümleri yle doğrudan ilgilenmiş 5 inci sayfa üzerinde düzeltmeler yapmıştır. Sonraları sadece Afetinan tarafından 1931'de methal kısmı tekrar bastırılmıştır. Bu da kitabın geride kalan kısmının M. K. Atatürk tarafından yeterli görülmediğini göstermektedir.

Kaynakça

1. Bury C.,1978, Düşünce Özgürlüğünün Tarihi. (Çev., D. Bartu) I Baskı, Erdini Bas. ve Yay. sf 166-174
2. Popper, K.R.,1989, Açık Toplum Düşmanları, (Çev. H. Rızatepe) II Baskı,Remzi Kitabevi,sf 210.
3. Yıldırım, C.,1991. Bilim Felsefesi, "Kişisel bir bildiri. Karl R. Popper", III Baskı, Remzi Kitabevi. sf186-189.
4. Ströker, E.,1990, Bilim Kuramına Giriş,(Çev. D. Özlem) I Baskı ,Ara Yayıncılık, sf 96-128
5. Yıldırım, C.,1994, Bilim Tarihi, IV. Baskı, Remzi Kitabevi. sf119-146.
6. Popper,K.R.,1983,Toplum bilimlerinin mantığı,(Çev. Ş.Alpay)Yazko Felsefe Yazıları,sf 112-127.
7. Timur,T.,1971, Türk Devrimi ve Sonrası(1919-1946), Doğan Yay., sf 128.
8. Kongar, E.,1994, Devrim Tarihi ve Toplum Bilim Açısından Atatürk, II Baskı, Remzi Kitabevi, sf46-48.
9. Köker,L.,1993, Modernleşme Kemalizm ve Demokrasi,II Baskı, İletişim Yay., sf 222-224.
- 10.Perinçek, D.,1994, Kemalist Devrim II Din ve Allah, Kaynak Yay. sf 94-95.

- 11.Ertan,T.F.,1994,Kadrocular ve Kadro Hareketi,Kültür Bak. Yay. sf 141-142.
- 12.Ertan,T.F.,1994,Kadrocular ve Kadro Hareketi, Kültür Bak. Yay. sf 254.
- 13.Yaltırak, C.,1995,Aydınlanma 1923 Devrimi ve ideolojisi Kemalizmin temelleri, Altıok, 2, 6, sf 3-13.
- 14.Ulusoy,M.,1997, Bilimsel Sosyalizm, Kemalizm ve Determinizm, Teori, Sayı 95, sf 34-43.
- 15.Afetinan, A.1969, Medeni Bilgiler (1931) ve M. K. Atatürk'ün elyazıları, TTK Yay., (1988), sf 470-475
- 16.Atatürk, M.K.,1914, Zabit ve Kumandan İle Hasbihal, İş Bank.,Yay (I. Baskı,1973)., sf. 20-29.
- 17.Atatürk, M.K.,1927, Nutuk (1920-1927) C.II. MEB Yay., (I Baskı,1993) sf 744.
- 18.İnan, A,1982,Gazi MustafaKemal Atatürk'ün Eskişehir-İzmit Konuşmaları, TTK Yay., sf 121-122..
- 19.İnan, A,1982,Gazi MustafaKemal Atatürk'ün Eskişehir-İzmit Konuşmaları, TTK Yay., sf 122.
- 20.Unan, N.,1952,Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, TTK Yay.,Cilt II, sf 43.
- 21.İlhan, S.,1990, Atatürk ve Askerlik" Düşünce ve uygulamaları" ,AKDITYK Yay., 214 sf.
- 22.Atatürk, M.K.,1927, Nutuk, Cilt II,(XV Baskı,1993) MEB Yay., sf 617-618.
- 23.Atatürk,M.K., 1927, Söylev, Cilt I-II,(XXIII Baskı,1993, Yayına Haz. H.V. Velidedeoğlu) Çağdaş Yay.,sf 328.
- 24.Bozkurt, N.,1995, 20 Yüzyıl Düşünce Akımları, Sarmal Yay., sf 352-372.
- 25.Bozkurt, N.,1995, 20 Yüzyıl Düşünce Akımları, Sarmal Yay., sf 353
- 26.Afetinan A.,1972, Devletçilik İlkesi ve Türkiye Cumhuriyetinin Birinci Sanayi Planı 1933 TTK Yay., sf 20
- 27.Önder, M.,1993,Atatürk'ün Almanya ve Avusturya Gezileri, İş Bank., Yay.,68.
- 28.Unan, N.,1952,Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, TTK Yay.,Cilt II, sf 279.
- 29.Keegan,J.,1993,Savaş Sanatı Tarihi, (Çev. F. Doruker) Sabah Yay., sf 37-46.
- 30.İlhan, S.,1990, Atatürk ve Askerlik" Düşünce ve uygulamaları" ,AKDITYK Yay.,
- 31.Unan,N.,1952,Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, TTK Yay., sf 197.
- 32.Kongar, E.,1994, Devrim Tarihi ve Toplum Bilim Açısından Atatürk, II Baskı, Remzi Kitabevi, sf 48.
- 33.Ural,Ş.,1986, Pozitivist Felsefe, Remzi Kitabevi, sf 20-21.
- 34.Tüfekçi,G.,D.,1983, Atatürk'ün Okuduğu Kitaplar , İş Bank. Yay., sf 77.
- 35.Giritli, İ.,1980. Kemalist Devrim ve İdeolojisi, sf.13.
- 36.Rothacker,E.,1995,Tarihselcilik Sorunu, (Çev. D. Özlem) II Baskı, Gündoğan Yay,21-35.
- 37.Cornforth, M.1962, Tarihsel Materyalizm, (Çev.M. Türdeş,1996) Sarmal Yay., 184 sf.
- 38.Afetinan, A.,1959., Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler,TTK Yay., 264.
- 39.Popper, K.R.,1989, Açık Toplum Düşmanları, (Çev. H. Rızatepe) II Baskı,Remzi Kitabevi,sf 234.
- 40.Afetinan A.,1972, Devletçilik İlkesi ve Türkiye Cumhuriyetinin Birinci Sanayi Planı 1933 TTK Yay., sf 185
- 41.Afetinan A.,1984, Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler, İş Bank., Yay.,(IV Baskı) sf 95.
- 42.Walker,C.G.,1996, Yer'in Tarihi (Çev. E.Uluhan) Nar Yay., sf 11.
- 43.Walker,C.G.,1996, Yer'in Tarihi (Çev. E.Uluhan) Nar Yay., sf 118.
- 44.Afetinan, A., Tevfik, M., Akçura, Y., Galip, R., Cemil, H., Maksudi, S.,1930, Türk Tarihini Ana Hatları, Devlet Matbaası , sf 21.
- 45.yage, sf 2.
- 46.Popper, K.R.,1989, Açık Toplum Düşmanları, (Çev. H. Rızatepe) II Baskı,Remzi Kitabevi,sf 55-60,

- 47.Popper, K.R.,1989, Açık Toplum Düşmanları, (Çev. H. Rızatepe) II Baskı,Remzi Kitabevi,sf 63-67,
- 48..Afetinan, A.1969, Medeni Bilgiler (1931) ve M. K. Atatürk'ün el yazıları, TTK Yay., (1988), sf 378-380.
- 49..Unan, N.,1952,Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, TTK Yay.,Cilt II, sf 179.
- 50.Unan, N.,1952,Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, TTK Yay.,Cilt II, sf 183.
- 51.İnan, A,1982,Gazi MustafaKemal Atatürk'ün Eskişehir-İzmit Konuşmaları, TTK Yay., sf 41.
- 52.Keegan,J.,1993,Savaş Sanatı Tarihi, (Çev. F. Doruker) Sabah Yay., sf 543-544..
- 53.Unan, N.,1945,Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, TTK Yay.,Cilt II, sf 371.
- 54.Atatürk, M.K.,1935, Türk Devletinin dayandığı esaslar, Ulus Gazetesi (7/5/1935)
- 55.Atatürk, M.K.,1935, Türk Devletinin dayandığı esaslar, Ulus Gazetesi (7/5/1935)
- 56.Afetinan, A.1931, Vatandan için Medeni Bilgiler MEB Yay. sf 59.
- 57.Afetinan, A.1969, Medeni Bilgiler (1931) ve M.K. Atatürk'ün elyazıları, TTK Yay., (1988), sf437-444
- 58.Afetinan A.,1972, Devletçilik İlkesi ve Türkiye Cumhuriyetinin Birinci Sanayi Planı 1933 TTK Yay., sf 15
- 59.Popper, K.R.,1989, Açık Toplum Düşmanları, (Çev. H. Rızatepe) II Baskı,Remzi Kitabevi,sf 115.
- 60.Afetinan A.,1972, Devletçilik İlkesi ve Türkiye Cumhuriyetinin Birinci Sanayi Planı 1933 TTK Yay., sf 126
- 61.Afetinan A.,1972, Devletçilik İlkesi ve Türkiye Cumhuriyetinin Birinci Sanayi Planı 1933 TTK Yay., sf 141
- 62.Afetinan A.,1972, Devletçilik İlkesi ve Türkiye Cumhuriyetinin Birinci Sanayi Planı 1933 TTK Yay., sf 142
- 63.Afetinan A.,1972, Devletçilik İlkesi ve Türkiye Cumhuriyetinin Birinci Sanayi Planı 1933 TTK Yay., sf 145
- 64.Perinçek, D.,1994, Kemalist Devrim II Din ve Allah, Kaynak Yay. sf 94-95.
- 65.Afetinan, A.1969, Medeni Bilgiler (1931) ve M.K. Atatürk'ün elyazıları, TTK Yay., (1988), sf456-463.
- 66.Popper, K.R.,1989, Açık Toplum Düşmanları, (Çev. H. Rızatepe) II Baskı,Remzi Kitabevi,sf 115.
- 67.Afetinan, A.1969, Medeni Bilgiler (1931) ve M.K. Atatürk'ün elyazıları, TTK Yay., (1988), sf406-408,420.